
Наука та інноваційний розвиток економіки і суспільства

М.С. Яворський

Стратегія розвитку центрів науково-технічної і економічної інформації як базових елементів регіональної інноваційної інфраструктури

Висвітлено практичний досвід обласних центрів науково-технічної і економічної інформації (ЦНТЕІ) Міністерства освіти і науки України у формуванні інфраструктури підтримки науково-інноваційної та підприємницької діяльності у регіонах.

На основі вивчення позитивних міжнародних тенденцій показана можливість трансформації діючих ЦНТЕІ в регіональні інформаційно-аналітичні бізнес-інноваційні центри європейського типу. Запропоновано основні функціональні блоки і напрямки діяльності таких центрів у сучасних умовах, а також конкретний план дій щодо проведення пілотного експерименту на платформі Львівського ЦНТЕІ.

Необхідність виробництва в Україні конкурентоспроможної продукції і надання якісних послуг, поліпшення за рахунок цього експортного потенціалу країни, завоювання та утримання нашої державою стійких позицій на міжнародних ринках товарів і послуг вимагає не на словах, а на ділі консолідації суспільства навколо базових моральних цінностей та переходу вітчизняної економіки на інноваційну модель розвитку. Це можна зробити шляхом впровадження у виробництво нових екологічно безпечних технологій, підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня і поліпшення здоров'я населення (фізичного і морального) через організацію навчання, підтримку здорового способу життя і високого рівня духовності громадян впродовж усього життя.

Також очевидно, що реалізація перспективних інноваційних проектів не-

можлива без інфраструктурного сприяння з боку держави. Сучасна, створена при підтримці держави інфраструктура, в тому числі інноваційна, разом з новітніми ресурсо- і енергоощадливими технологіями і здоровими, високопрофесійними та моральними людьми, що мали би стати фундаментом середнього класу в Україні, повинні сформувати умови для якісного стрибка нашої економіки та її стратегічного розвитку на благо української спільноти.

У цьому контексті слід відзначити, що більше сорока років тому була створена інфраструктура для інформаційно-аналітичного супроводу науково-технічної діяльності у формі регіональних центрів науково-технічної і економічної інформації (ЦНТЕІ). Мережа ЦНТЕІ відіграла позитивну роль у тодішній системі управління науково-технічним прогресом як на загальнодержавному, так і на

регіональному рівнях та по сьогоднішній день залишається важливою ланкою у системі управління науково-інноваційною діяльністю в Україні.

Однак у сучасних умовах державотворення та побудови інформаційного суспільства для того, щоб бути конкурентоспроможною, існуюча мережа ЦНТЕІ повинна трансформуватися у систему державної інформаційно-аналітичної, консалтингової, організаційної та прогнозу підтримки інноваційної діяльності та трансферу технологій із науково-дослідної сфери у промислово-підприємницьке середовище, зокрема шляхом „вирощування” малих і середніх інноваційних підприємств.

Основні підходи і проблеми, які існували в Україні при створенні та функціонуванні інноваційних структур, зокрема технопарків, інноваційних центрів та бізнес-інкубаторів, у різні часові періоди, наведено у працях [1,2]. Відмічена суттєва роль іноземних донорських організацій при реалізації Програми розвитку бізнес-інкубаторів в Україні, яка здійснювалася у 1997—2001 рр.

У монографії [3] відзначено, що серед факторів, які гальмують становлення високотехнологічної економіки, є низькі темпи створення інноваційної інфраструктури через відсутність дієвої законодавчої бази та недосконалість системи державних інституцій, покликаної регулювати та стимулювати інноваційний розвиток.

У працях [4—7] охарактеризовано потенціал регіональних центрів науково-технічної і економічної інформації стосовно інформаційно-організаційної підтримки інноваційної діяльності, а також можливі перспективи розвитку системи науково-технічної інформації (НТІ) у нашій державі.

Практичний підхід щодо органічного поєднання зусиль громадськості і держави у використанні результатів творчості кожної людини шляхом створення громадсько-державної системи „Допомога авторам нових ідей” (система ДАНІ) представлений у публікації [8].

У монографії [9] в систематизованому вигляді викладено методологію, світову і українську практику інноваційної діяльності, досвід створення і функціонування інноваційних структур, які здійснюють комерціалізацію результатів наукових розробок. У працях [10, 11] проаналізовано стан, проблеми та перспективи інноваційного розвитку в Україні, викладено сучасні підходи до формування та реалізації регіональної інноваційної політики. Основну увагу зосереджено на дослідженні розвитку інноваційної інфраструктури, законодавчої бази інноваційної діяльності, формування системи державного управління нею.

Однак у більшості з відомих публікацій розглядаються варіанти створення з нуля нової інноваційної інфраструктури за рахунок залучення значних бюджетних асигнувань і в меншій мірі пропонуються механізми щодо більш повного використання для сприяння творчій активності фізичних і юридичних осіб існуючих державних підприємств, установ та організацій, зокрема Міністерства освіти і науки (МОН) України, які вижили в ринкових умовах, зберегли свій науково-інформаційний профіль і можуть при базовій фінансовій допомозі держави трансформуватися і успішно розвиватися як інфраструктурні елементи з підтримки науково-інноваційної діяльності, винахідників і раціоналізаторів, творчої молоді.

Метою статті було показати, що навіть в умовах соціально-економічної і політичної нестабільності, не завдяки, а всупереч обставинам, які склалися, за рахунок ефективного менеджменту і конструктивного партнерства регіональних ЦНТЕІ з органами виконавчої влади і місцевого самоврядування, громадськими організаціями, міжнародними структурами, промислово-підприємницькими та науково-освітніми колами можна створити внаслідок кооперації ресурсів дієві елементи інфраструктури підтримки науково-інноваційної та підприємницької діяльності у

регіоні; загострити увагу на тому, що в існуючих умовах державним ЦНТЕІ потрібна базова підтримка з боку уряду України для їх трансформації відповідно до викликів часу в сучасні інформаційно-аналітичні бізнес-інноваційні центри високого міжнародного рівня.

Зазначимо, що регіональні державні центри науково-технічної і економічної інформації були і поки що залишаються важливою ланкою системи підтримки науково-інноваційної діяльності в Україні та є елементами регіональних інноваційних систем (PIS), які поступово формуються у нашій державі.

У системі регіональних органів науково-технічної інформації науково-інформаційну діяльність здійснюють 13 державних ЦНТЕІ, чотири структурних підрозділи з НТІ у складі вищих навчальних закладів (ВНЗ) — відділ інтелектуальної власності Херсонського національного технічного університету, ЦНТЕІ Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету, ЦНТЕІ Луганського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка, сектор НТІ Кіровоградського національного технічного університету та два інформаційні центри недержавної форми власності: товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) „Одеський інноваційно-інформаційний центр „ІНВАЦ” та закрите акціонерне товариство (ЗАТ) „Харківський ЦНТЕІ”.

Практично всі центри беруть участь у реалізації обласних науково-технічних та соціально-економічних програм (табл. 1) та освоюють нові напрямки інформаційно-аналітичної діяльності (табл. 2). Наприклад, починаючи з 1991 р. при безпосередній участі Львівського ЦНТЕІ (Лв ЦНТЕІ) у західному регіоні України почали створюватися перші елементи інфраструктури підтримки науково-інноваційної та підприємницької діяльності. За цей час Лв ЦНТЕІ виступав співзасновником, базовою організацією, регіональним представником або парт-

нером міжнародної виставки-ярмарку „Галицькі контракти”, західноукраїнської біржі науково-технічної продукції, всеукраїнських асоціацій інтелектуальної власності та інформаційних служб (ВАІВ і ВАІС), західноукраїнської регіональної асоціації інноваційних фірм „Львівтехнополіс” тощо [12]. У Запорізькому, Київському та Івано-Франківському ЦНТЕІ функціонували бізнес-інкубатори, метою яких був розвиток інноваційної діяльності, навчання, консультування, інкубація малих і середніх підприємств.

На законодавчому рівні діяльність ЦНТЕІ закріплено в законах України „Про науково-технічну інформацію” та „Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”. Окрім цього, склалося так, що де-факто ЦНТЕІ в регіонах виконують окремі завдання, які прописані Державному департаменту інтелектуальної власності, Державному агентству України з інвестицій та інновацій, Національному інформаційному центру зі співробітництва з Європейським Союзом (ЄС) у сфері науки і технологій тощо.

Якщо провести порівняння з міжнародною практикою, то ЦНТЕІ здійснюють також окремі функції, які в країнах ЄС, США та інших притаманні бізнес-інкубаторам, інноваційним центрам, технопаркам, центрам трансферу технологій, інформаційно-аналітичним центрам, тренінговим центрам і т.п. Але на відміну від нашої ситуації вищезазначені інфраструктурні елементи підтримки інноваційної діяльності та підприємництва у багатьох країнах мають певні переваги з боку держави.

У результаті проголошення незалежності України та становлення ринкової економіки виникла потреба трансформувати та адаптувати діяльність центрів науково-технічної і економічної інформації радянського зразка до вимог конкурентного інформаційного середовища при гострій обмеженості бюджетного фінансування, відсутності інвестицій

Таблиця 1

Участь ЦНТЕІ у реалізації регіональних науково-технічних та соціально-економічних програм

№ п/п	Центри науково-технічної і економічної інформації	Регіональні програми									
		Програма науково-технічного та інноваційного розвитку	Програма підвищення якості та конкурентоспроможності продукції	Програма соціально-економічного і культурного розвитку	Програма енергозбереження	Програма розвитку і підтримки малого підприємництва	Програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища	Програма захисту прав споживачів	Програма зайнятості населення	Програма з охорони і комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності	Програма з охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів
1.	Волинський науково-інформаційний центр	+		+						+	
2.	Дніпропетровський	+								+	
3.	Житомирський		+	+	+					+	
4.	Запорізький			+	+					+	
5.	Ів.-Франківський					+				+	
6.	Київський	+		+						+	
7.	Львівський				+	+	+			+	
8.	Полтавський	+								+	
9.	Рівненський	+	+		+	+		+		+	
10.	Хмельницький		+		+					+	
11.	Черкаський					+				+	
12.	Чернігівський	+		+		+	+			+	
13.	Одеський „ІНВАЦ”									+	+
14.	Харківський	+		+						+	

для цих цілей, а також застосувати нові моделі для виживання і розвитку [7].

Суть моделі функціонування Львівського ЦНТЕІ в нових умовах полягає в тому, що, здійснюючи свою діяльність на основі самофінансування і господарського розрахунку, центр поступово стає компанією — інтегратором 4 кластерів (інновації — бізнес; освіта — наука; екологія — валеологія; культура — мистецтво) і за допомогою проектного менеджменту ефективно позиціонує себе як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках (рисунок).

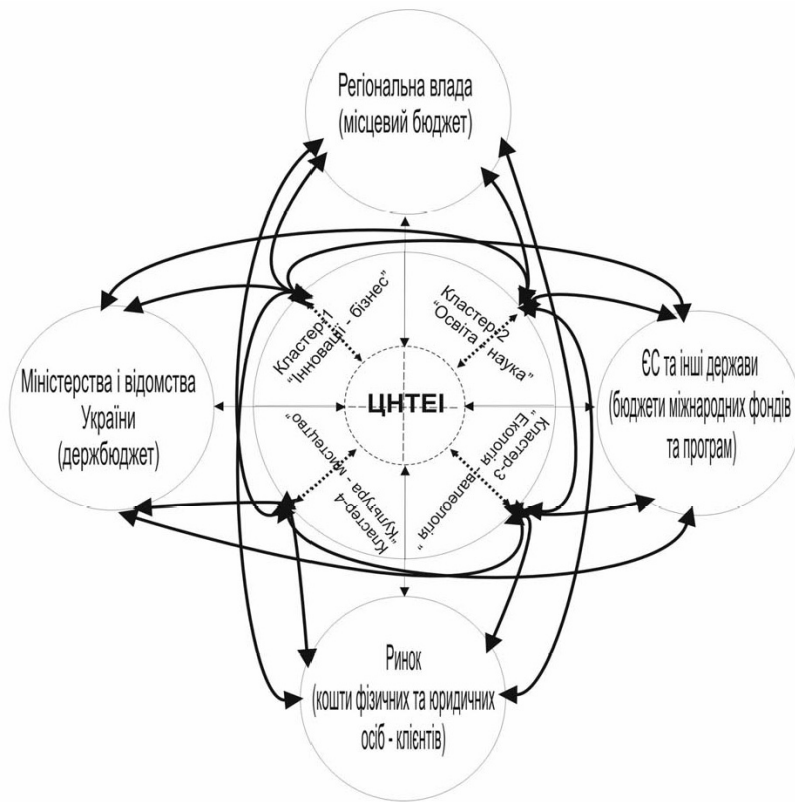
Після вивчення міжнародних тенденцій та позитивного вітчизняного досвіду управлінською командою Львівського ЦНТЕІ був сформульований інвестиційний проект „Розвиток інфраструктури підтримки науково-інноваційної та освітянської діяльності на платформі Львівського державного центру науково-технічної і економічної інформації”, який експонувався і отримав високі оцінки експертів на міжнародній виставці „CeBIT-96” у Ганновері (Німеччина) [13], на економічних форумах з питань розвитку прикордонного спів-

Нові напрямки діяльності, освоєні регіональними ЦНТЕІ

№ п/п	Нові напрямки діяльності	Дніпропетровський	Волинський науково-інформаційний центр	Житомирський	Запорізький	Івано-Франківський	Київський	Львівський
1.	Центри науково-технічної і економічної інформації Робота з учнівською і студентською молоддю	Заходи у рамках регіональної програми „Молодь Дніпропетровщини”. Організація практики студентів за спеціальністю „Інтелектуальна власність”	Практичні заняття для студентів з основ творчості і патентознавства	Заходи у рамках обласної програми „Розвиток освіти на 1999-2010 рр.”			Спільно з Київською міською державною адміністрацією конкурсу молодих вчених „Інтелектуальний потенціал молодих вчених – місту Києву”	Підтримка Інституту громадського лідерства, Студентської ГО „Лабораторія ідей” та газети „Галицьке юнацтво”. Керівництво дипломними і курсовими роботами студентів
2.	Міжнародні проекти	Міжнародна конференція зі штаб-квартирою НАТО у Брюсселі „Наукові програми НАТО та можливості участі в них науковців України”. „Круглий стіл” „Україна – НАТО: залучення вчених та дослідників Дніпропетровщини до участі в наукових програмах НАТО”. Конференція „Залучення вчених Дніпропетровської області до Європейського наукового співтовариства”			Діє регіональний інформаційний пункт ННЦ України із співробітництвом з ЄС у сфері науки і технологій	Організація участі українських фахівців у міжнародних виставках (ФРН, Чехія, Франція)	Діє Національний інформаційний пункт ННЦ України із співробітництвом з ЄС у сфері науки і технологій. Діє Контактний пункт польських регіонів. Участь у виконанні програм ЄС	Діє регіональний інформаційний пункт ННЦ України із співробітництвом з ЄС у сфері науки і технологій. Діє Контактний пункт польських регіонів. Участь у виконанні програм ЄС
3.	Видання науково-практичних журналів, бюлетенів, збірників та ін.	Інформаційний збірник „Дніпропетровщина – регіон ідей”		Дайджест „Наукові розробки у Житомирській області”	Інформаційний збірник „Інноваційний портрет Запоріжжя”		Міжгалузевий фаховий науково-практичний журнал „Проблеми науки” Щотижневий бюлетень „Україна на шляху до НАТО”	Каталог інноваційних пропозицій у галузі енергозбереження. Інформаційний бюлетень „Lviv Region invites to cooperation”

Закінчення табл. 2

№ п/п	Нові напрямки діяльності	Полтавський	Рівненський	Хмельницький	Чернігівський	Черкаський	Одеський „ІНВАЦ”	Харківський
1.	Робота з учнівською і студентською молоддю	Підтримка студентського наукового гуртка „Фізтех”	Виробнича практика студентів, співпраця з обласним центром творчої молоді	Підготовка молодих спеціалістів у сфері інтелектуальної власності	Організація переддипломної практики студентів			
2.	Міжнародні проекти	„Круглий стіл” з міжнародною участю „Актуальні питання інноваційної діяльності та виклики ристання об’єктів права інтелектуальної власності” у рамках Національного сорочинського ярмарку					Міжнародний науково-практичний семінар „Використання досвіду європейських країн з підготовки і реалізації проектів рамоквих програм”	
3.	Видання науково-практичних журналів, бюлетенів, збірників та ін.	Науково-практичний журнал „Бетон і залізобетон в Україні”	Науково-практичний журналі „Енергозбереження Полісся”, „Безпека праці”, Інформаційний бюлетень „Новини інтелектуальної власності”	Науково-практичний журнал „Енергозбереження Поділля”	Каталог „Науково-технічні розробки Чернігівської області”	Науково-практичний журнал „Безпека життєдіяльності”	Регіональний вісник „Інтеліктуальна власність”	Інформаційне видання „Наука і освіта сьогодні”

Модель функціонування регіонального центру науково-технічної і економічної інформації (ЦНТЕІ) в сучасних умовах (на прикладі Львівського ЦНТЕІ)

робітництва у Львові, Кракові, Білостоку, Ерфурті, Таллінні, Нюрнбергу (2001—2009 рр.). Його мета — створення у регіоні інформаційно-інноваційно-освітньо-просвітницьких консорціумів (кластерів) з мозковим центром (інтелектуальним ядром) на базі Льв ЦНТЕІ, здатних формувати і реалізовувати ефективні екологічно безпечні інноваційно-інвестиційні проекти, продукувати та передавати в економіку нові знання та інформацію, сприяти вихованню високодуховної та високоморальної української ділової еліти, спроможної швидко реагувати на глобальні й локальні зміни, допомагати нашим вченим в налагодженні міжнародних контактів, а фірмам — посилювати свої конкурентні переваги.

Виходячи з нашої практики [14], структура регіонального центру науково-тех-

нічної і економічної інформації як інтелектуального ядра інноваційного консорціуму (кластеру) могла б містити наступні основні функціональні блоки:

- ❖ блок охорони і комерціалізації інтелектуальної власності та інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності;
- ❖ блок ділової інформації і моніторингу соціально-економічних процесів у регіоні;
- ❖ блок освітньо-консультативної діяльності;
- ❖ міжнародних проектів, віртуальних конференцій і дистанційного навчання;
- ❖ блок видавничо-поліграфічної, рекламно-виставкової діяльності та підтримки підприємницької ініціативи.

За рахунок власних і залучених інвестицій, співпраці з промислово-підприєм-

ницькими колами, органами місцевої влади і громадськими організаціями в процесі виконання проекту отримані перші пілотні результати, зокрема, утворено:

- ❖ елементи інноваційного бізнес-інкубатора;
- ❖ Регіональний Інтернет-портал „Інноваційне підприємництво”;
- ❖ Контактний пункт польських регіонів в Україні;
- ❖ Західний регіональний контактний пункт зі співпраці з ЄС у сфері науки і технологій;
- ❖ Аналітико-інформаційний центр з питань використання енергоощадних технологій з постійно діючою демонстраційною експозицією.

У складі міжнародних консорціумів Львів ЦНТЕІ виконав дві науково-дослідні роботи (НДР) за пріоритетним напрямком 6-ї Рамкової програми (РП) ЄС „Технології інформаційного суспільства”, а також був партнером при виконанні кількох проектів з проблем транскордонного співробітництва. За тематичним пріоритетом „Інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ)” 7-ї РП ЄС центр виконує проект „Стратегічна співпраця України, Білорусі та ЄС у сфері ІКТ”.

До державних цільових економічних програм „Розвиток системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки” і „Створення в Україні інноваційної інфраструктури” було подано близько десяти пропозицій.

У співпраці з Львівською міською радою на Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування у 2009 році подано наступні інфраструктурні проекти, які сформовані на базі Львів ЦНТЕІ:

- ❖ Львівський міський інноваційний бізнес-інкубатор.
- ❖ Створення системи енергоменеджменту у житлово-комунальному господарстві м. Львова.
- ❖ Міський консультаційний пункт з розробки і впровадження систем уп-

равління якістю на підприємствах м. Львова.

Наш досвід свідчить, що важливою компетенцією ЦНТЕІ як елемента регіональної інноваційної інфраструктури є здатність забезпечувати горизонтальні взаємозв'язки між усіма учасниками інноваційного процесу — наукою, промисловістю, бізнесом, владою, громадськими організаціями, інвесторами. Тому ЦНТЕІ можуть відігравати роль координатора діяльності інноваційних осередків, які створюються в регіоні на базі академічних інститутів, вищих навчальних закладів, і допомагати цим осередкам знайти оптимальний шлях до бізнесу та інвесторів.

Якщо зробити деякі узагальнення, то, з нашої точки зору, в нових соціально-економічних умовах на державні регіональні ЦНТЕІ потрібно покласти виконання таких основних функцій, забезпечених базовим фінансуванням:

- ❖ інформаційно-аналітичне забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки в регіонах;
- ❖ інформаційно-консультаційна підтримка міжнародного співробітництва українських вчених у науково-дослідній сфері;
- ❖ охорона, оцінка та комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності, просування винаходів та нових технологій, співробітництво з європейською мережею центрів трансферу технологій;
- ❖ інформаційно-організаційна підтримка створення малих інноваційних підприємств (інноваційний бізнес-інкубатор) та формування регіональних інноваційно-промислових та мистецько-культурних кластерів;
- ❖ формування патентних фондів і створення регіональних філіалів Державної патентної бібліотеки;
- ❖ медіа-виставкова підтримка пріоритетних напрямків науково-інноваційної діяльності в регіоні;

- ❖ надання освітньо-просвітницьких послуг у сфері інноваційного менеджменту;
- ❖ формування баз даних ділової та науково-технічної інформації, проведення контент-аналізу регіональної преси та „сірої” літератури і підготовка оглядів (загальних, тематичних, цільових).

Слід відзначити, що форми діяльності організацій системи НТІ, підтвержені успішною практикою, знайшли своє відображення у Державній цільовій економічній програмі „Створення в Україні інноваційної інфраструктури” на 2009—2013 роки (Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2008 р. № 477) [15] та у Державній цільовій програмі розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки (Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2008 р. № 439) [16]. Зокрема, з метою комплексного вирішення проблем функціонування системи НТІ в сучасних умовах у вищезазначених державних програмах за нашою ініціативою заплановане утворення в ряді областей на базі існуючих ЦНТЕІ регіональних інформаційно-аналітичних бізнес-інноваційних центрів (РІАБЦ) європейського типу [17].

Конкретний план дій щодо трансформації існуючих ЦНТЕІ у РІАБЦ з проведенням пілотного експерименту на базі Львівського ЦНТЕІ міг би виглядати наступним чином:

Зміст роботи за етапами

1-й етап

Основне завдання етапу — розробити методологічну і методичну бази трансформації.

Слід підготувати: парадигму діяльності територіальних ЦНТЕІ в новій якості як інформаційно-аналітичних бізнес-інноваційних центрів; концепцію; програму; бізнес-план; робочий план; сітьовий графік трансформації.

У відповідності до основної ідеї трансформації протягом цього етапу здійснюються заплановані структурні, організаційні, економічні, соціально-кадрові перетворення, а також постійно аналізується ефективність нововведень.

Етап слід завершити проведенням у м. Львові науково-практичного семінару з участю представників регіональних ЦНТЕІ, в першу чергу тих, яких заплановано залучити до експерименту на наступному етапі в 2010 р.

Бажано також розглянути хід експерименту на засіданні Ради директорів організацій Державної системи НТЕІ України.

2-й етап

Основне завдання етапу — розробка пакету документів і матеріалів, які базуються на попередньо визначеній методологічній основі та складають в сукупності інструментарій трансформації. Мова йде, зокрема, про методичні, нормативні документи (статуту, положення, рекомендації, методики, методичні рекомендації, нормативи, координаційні плани, інструкції, типові угоди тощо), необхідні для послідовного практичного здійснення трансформації.

До участі в експерименті на цьому етапі залучаються ще 3—4 територіальних центри. На їх базі також здійснюються необхідні трансформаційні перетворення за програмою, розробленою Львівським центром, і аналізуються наслідки нововведень. У Львівському центрі продовжуються і поглиблюються передбачені програмою і планами експерименту структурні, організаційні, економічні, соціально-кадрові зміни тощо в напрямку подальшої трансформації до ефективно діючого інформаційно-аналітичного бізнес-інноваційного центру.

Завершення етапу — за схемою попереднього року (науково-практичний семінар, розгляд на Раді директорів).

3-й етап

Основне завдання етапу — остаточна експериментальна перевірка ефективності

виробленого механізму трансформації територіального ЦНТЕІ в запропоновану новітню модель інформаційно-аналітичного бізнес-інноваційного центру європейського типу та аналіз життєздатності цієї моделі в умовах України.

На цьому етапі Львівський центр функціонує власне як інформаційно-аналітичний бізнес-інноваційний центр. До експерименту додатково залучаються ще 3—4 територіальних центри. Для кожної з груп учасників експерименту Львівським центром розробляються спеціальні індивідуальні програми дій.

По завершенню цього етапу і, одночасно, експерименту в цілому проводиться міжнародна науково-практична конференція під егідою МОН України.

За сумарними результатами експерименту і за матеріалами їх обговорення на конференції готується пакет звітних і проекти нормативних документів, які розглядаються на засіданні колегії МОН України.

За рішенням колегії з 2012 р. в Україні діє система регіональних інформаційно-аналітичних бізнес-інноваційних центрів прогресивного європейського типу.

1. Ймовірні галузі застосування результатів експерименту можна умовно розподілити на дві категорії: а) для безпосереднього використання; б) для опосередкованого використання.

Безпосередньо результатами експерименту може скористатись система регіональних органів науково-технічної і економічної інформації не лише в Україні, але й в інших пострадянських країнах. За кордон матеріали експерименту можуть бути реалізовані як товарна продукція типу інтелектуальної власності.

Опосередковано результати експерименту можуть бути використані будь-якою іншою структурою, яка ставить перед собою завдання трансформуватись до відповідного європейського рівня і — в новій якості — інтегруватись в світовий (інформаційний, науковий, освітній, господарський, правовий тощо) простір.

2. Аналогів запропонованому проекту в Україні в даний час не існує.

Нещодавно прийняте положення про національну систему науково-технічної інформації виходить фактично з ідеї модернізації діючих територіальних ЦНТЕІ.

3. На основі вищевикладених положень Львівським центром буде реалізована наступна Логічна схема подальших дій з підготовки експерименту і виконання відповідної науково-дослідної роботи.

3.1. Ініціативна підготовка Львівським ЦНТЕІ проектів документів і матеріалів:

3.1.1. Аналітична записка на ім'я міністра освіти і науки України.

3.1.2. Проект наказу міністра „Про розробку моделі та механізму трансформації територіальних ЦНТЕІ України в інформаційно-аналітичні бізнес-інноваційні центри європейського типу на основі проведення відповідного експерименту Львівським ЦНТЕІ”.

3.1.3. Проект програми проведення експерименту.

3.1.4. Матеріали для формування інформаційної карти науково-дослідної роботи — методологічної і методичної основи експерименту.

3.1.5. Проект програми виконання науково-дослідної роботи.

3.2. Вирішення питань реалізації пропозицій Львівського ЦНТЕІ в МОН України:

3.2.1. Наказ міністра про проведення експерименту і виконання НДР.

3.2.2. Укладання угод на проведення науково-дослідної роботи.

3.2.3. Затвердження програми проведення експерименту.

3.2.4. Затвердження кошторисів на 2010 р.: на виконання НДР; на проведення експерименту.

3.3. Організація виконання НДР і проведення експерименту на базі Львівського ЦНТЕІ:

3.3.1. Наказ директора центру.

3.3.2. Формування робочих груп.

3.3.3. Визначення завдань кожному з підрозділів.

Завдання регіонального інформаційно-аналітичного бізнес-інноваційного центру.

Стартова допомога при створенні малих інноваційних підприємств, формування ефективних екологічно безпечних інноваційних проектів, підтримка винахідників, новаторів, талановитої молоді, сприяння захисту і комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Стати компанією—інтегратором інноваційних кластерів та регіональної інноваційної системи (PIC).

Основні функціональні блоки:

- ❖ блок охорони і комерціалізації інтелектуальної власності та інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності;
- ❖ блок ділової інформації і моніторингу соціально-економічних процесів у регіоні;
- ❖ блок освітньо-консультативної діяльності, міжнародних проектів, віртуальних конференцій і дистанційного навчання;
- ❖ блок видавничо-поліграфічної, рекламно-виставкової діяльності та підтримки молодіжних та підприємницьких ініціатив;
- ❖ інноваційний бізнес-інкубатор на спеціально виділених площах ЦНТЕІ.

Організаційно-правова форма: Державне комерційне підприємство, яким сьогодні є ЦНТЕІ, але обов'язково з базовим бюджетним фінансуванням; при знаходженні інвестора — спільне підприємство.

Досвід у світі. Бізнес-інноваційний центр в м. Аахені (ФРН), Центр обробки інформації (м. Варшава, РП), Бізнес-інноваційний центр Нордтюрінген (Тюрінгія, ФРН).

У перспективі предметом подальших досліджень будуть трансформаційні процеси у регіональних структурах системи НТІ та організаційно-економічні механізми її перетворення в дієвий елемент національної інноваційної системи України.

1. *Избранные* вопросы современного инновационного менеджмента для малых и средних предприятий /Под.ред. канд. техн. наук Р. Мюллера, канд. техн. наук В.Соловьева.— Киев; Дрезден: ДЕМІУР, 2000.— 284 с.

2. *Денисюк В.А.* Розвиток інноваційних територіальних структур як важливої складової української інноваційної системи // Економічний часопис.— 2003.— Т. 21, № 7—8.— С. 43—47.

3. *Гець В.М., Семіноженко В.П.* Інноваційні перспективи України.— Харків: Константа, 2006.— 272 с.

4. *Пархоменко В.Д., Пархоменко О.В.* Інформаційна аналітика у сфері науково-технічної діяльності: Монографія.— К.: УкрІНТЕІ, 2006.— 224 с.

5. *Єрмошенко М.М.* Проблеми і шляхи збереження національної системи НТІ України в умовах економічної кризи // Інформація і ринок.— 1994.— № 2.— С. 9—18.

6. *Гончаренко А.П., Яворський М.С., Каретнікова Л.Х.* Шляхи розвитку системи науково-технічної інформації // Науково-технічна інформація.— 2004.— № 1.— С. 6—9.

7. *Яворський М.С.* Через розвиток інноваційної діяльності та підприємництва до економічного зростання регіону.— Львів: Каменяр, 1997.— 130 с.

8. *Калитич Г.І.* Духовно-інтелектуальне відродження нації через самоствердження людини // Допомога авторам нових ідей.— 1996.— № 1—2.— С. 10.

9. *Мазур А.А., Гагауз Н.Б.* Современные инновационные структуры: Монография.— Харьков: СПД Либуркина Л.М., 2005.— 348 с.

10. *Інноваційна діяльність в Україні: Монографія / А.М. Гуржій, Ю.В. Каракай, З.О. Петренко та ін.— К.: Укр ІНТЕІ, 2006.— 152 с.*

11. *Соловійов В.П., Кореяно Г.І., Головатюк В.М.* Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики: Монографія.— К.: Фенікс, 2008.— 224 с.

12. *Яворський М.С.* Організація інформаційної підтримки науково-інноваційної діяльності на базі регіональних центрів науково-технічної і економічної інформації // Науково-технічна інформація.— 2000.— № 4.— С.7—9.

13. *Заради* іміджу держави і пошуку партнерів // Урядовий кур'єр.— 1996.— № 60—61.

14. *Яворський М.С.* Системний підхід до формування інноваційної інфраструктури на базі регіональних центрів науково-технічної і економічної інформації // Науково-технічна інформація.— 2008.— № 3.— С. 31—36.

15. http://www.in.gov.ua/index.php?lang=ua&get=55&law_id=180.

16. http://www.in.gov.ua/index.php?lang=ua&get=55&law_id=176.

17. Яворський М.С. Про один з підходів до утворення регіональних бізнес-інноваційних структур // Інформація і ринок.— 1994.— № 2.— С. 31—32.

Одержано 12.08.2009

М.С. Яворський

Стратегия развития центров научно-технической и экономической информации как базовых элементов региональной инновационной инфраструктуры

Освещен практический опыт областных центров научно-технической и экономической информации (ЦНТЭИ) Министерства образования и науки Украины по формированию инфраструктуры поддержки научно-инновационной и предпринимательской деятельности в регионах.

На основе изучения позитивных международных тенденций показана возможность трансформации действующих ЦНТЭИ в региональные информационно-аналитические бизнес-инновационные центры европейского типа. Предложены основные функциональные блоки и направления деятельности таких центров в современных условиях, а также конкретный план действий по проведению пилотного эксперимента на платформе Львовского ЦНТЭИ.

О.С. Попович, Б.А. Жаліло

Роль консалтингу в стимуляції впровадження інновацій

Узагальнено досвід діяльності низки консалтингових фірм як активних учасників інноваційного процесу. Наведено дані щодо ефективних механізмів сприяння впровадженню інновацій в організаціях різних галузей та різної форми власності. Показано, що в Україні недооцінюються можливості професійного бізнес-консалтингу як фактору інноваційного розвитку та одного з активних системоутворюючих елементів НІС. Підкреслено значні можливості цих механізмів для стимулювання саме такого розвитку на стадії виходу економіки з кризового стану. Наведене обґрунтування доцільності заснування інноваційних консалтингових структур при Національній академії наук України, утворених як спільні підприємства НАН України з авторитетними (в тому числі зарубіжними) консалтинговими фірмами.

Проблема стимуляції інноваційної діяльності привертає увагу як суб'єктів практичної економіки, так і представників науки. Дослідниками різних країн, особливо з розвиненою інноваційністю економіки, розроблено біля 300 способів стимуляції створення і реалізації інновацій [1]. Стимуляція інноваційної діяльності є предметом турботи в першу чергу держави в зв'язку з тим, що інновації роблять значний вклад у ВВП, забезпечують перспективу сталого економічного розвитку та конкурентоспроможність держави в світовій ринковій економіці [2, с.126—142].

Разом з тим інноваційна діяльність є багатоаспектним та тривалим процесом. Підтримані державою її найбільш ризикові, але перспективні ланки надалі перетворюються на самовідтворювальні організації, найбільш відомими з яких в світі є ІВІ — Силіконова долина (США), NBIC — Мережа бізнес-інноваційних центрів (Євросоюз), АМТІ (Індія) та багато інших [1]. Їх самовідновлення і розвиток, а також взаємодія із суб'єктами практичної економіки завдячують чіткій організації і управлінню, форма і зміст яких диктуються в першу чергу самою природою продукту їх діяльності — інно-

© О.С. Попович, Б.А. Жаліло, 2009